

компетенцій, здійснюється підготовка учнів до взаємодії з соціальним середовищем до самореалізації.

Список використаних джерел:

1. Загальна економіка: Підручник для 10 (11) класів середніх загальноосвітніх закладів / І.Ф. Радіонова, І.С. Кравченко, В.В. Радченко; За ред. І.Ф. Радіонової. — 5-те вид., доп., перероб., і виправлене. — Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2007. — 368 с.
2. Книга вчителя економіки: Довідково-методичне видання / Упоряд. Н.В. Бескова, В.М. Проценко. — Харків: ГОРСІНГ ПЛЮС, 2005. — 256 с.
3. Компетентісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О.В. Овчарук. — К.: «К.І.С.», 2004. — 112 с.
4. Макаренко А.С. Деякі висновки з мого педагогічного досвіду. — Тв.: У 7 т. — К., 1954. — Т. 5. — С. 214-230.
5. Хуторской А.В. Современная дидактика. — СПб: Питер, 2001. — 544 с.

Annotation. In the scientific article grounded value of economic education in forming of personality of pupils, basic directions of forming of economic knowledges and abilities are certain for the students of general schools on principles of competence approach in the process of educational and out of lesson activity.

Key words: economic knowledges and abilities, formings of personality, competence approach, educational-educate process.

УДК 37.082.8

О.М. Тімаренко, старший викладач КПНУ імені Івана Огієнка

СИСТЕМА ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

В статті розглянуто проблему пенсійного забезпечення на сучасному етапі.

Ключові слова: пенсійне забезпечення, пенсійне страхування, пенсійна система, соціальний захист, солідарна система.

Одним із проявів та наслідків сучасної демографічної кризи в Україні, зазвичай називають прискорення старіння населення і відповідне зростання співвідношення кількості осіб пенсійного та працездатного віку. Цей процес виникає через деякий час після початку демографічного переходу і завершується,

коли з утвердженням сучасного типу відтворення населення стабілізується його структура.

З початку нового тисячоліття спостерігається доволі істотне зниження показників старіння, проте це явище тимчасове і пов'язане не з покращенням економічної ситуації. З кінця 1990-х років з працездатного віку виходять і, відповідно, вступають до післяпрацездатної групи населення нечисленні покоління народжених в повоєнні роки. Водночас працездатний контингент поповнюють більш «потужні» когорти народжених у другій половині 1980-х років. Це і зумовлює лише незначне скорочення численності осіб працездатного віку і навіть деяке підвищення їх частки у населенні. Але, як показують демографічні прогнози, сприятливий збіг структурних зрушень у віковому складі населення невдовзі зміниться на цілком протилежний. Вже наприкінці поточного – на початку наступного десятиріччя працездатний контингент поповнюватимуть нечисленні покоління народжених у кризові 1990-ті роки, а полишатимуть його за віком - ровесники компенсаційного приросту народжуваності 1950-х років.

Оснoву соціального захисту літніх людей становить пенсійне забезпечення, що створює для них власне джерело засобів існування. Кошти пенсійної системи, поза сумнівом, належить до соціальних інвестицій, причому не лише за соціальною спрямованістю кінцевого використання, а й за природою походження та механізмом фінансування.

З розвитком ринкових відносин виникла й швидко набула поширення інша форма пенсійного забезпечення — пенсійне страхування. На відмінну від державного пенсійного забезпечення, пенсійне страхування є формою резервування заробітної плати (чи інших видів доходів від зайнятості), що забезпечує підтримку матеріального добробуту в разі втрати працездатності через старість, інвалідність або втрату годувальника. Сплачуючи внески з пенсійного страхування, соціальні партнери — працівники та їх роботодавці — об'єднують свої зусилля та ресурси для створення колективних систем захисту та безпеки, що дає можливість розподілити ризики і збити між громадянином та суспільством.

Зважаючи на останні економічні та демографічні тенденції, світовий банк рекомендує багаторівневу модель пенсійної системи, що базується на п'яти елементах:

1. нульовий рівень, який забезпечує мінімальний рівень соціального захисту, тобто певна базова пенсія, що гарантовано надається державою усім громадянам при досягненні пенсійного віку, належно від того, чи працювали вони і чи сплачували пенсійні внески. перший рівень — солідарна система, до якої зобов'язані сплачувати внески всі працюючі та їх роботодавці; за рахунок

- цих коштів виплачуються пенсії наявним пенсіонерам відповідно до їх страхової участі;
2. другий рівень – обов'язкова накопичувальна система, до якої сплачується частина обов'язкових пенсійних внесків, накопичені пенсійні активи пенсійні активи інвестуються з метою одержання інвестиційного доходу та захисту їх від інфляції;
 3. третій рівень – приватне недержавне забезпечення, що ґрунтується на засадах добровільної участі громадян та роботодавців у формуванні пенсійних накопичень з метою отримання додаткових пенсійних виплат;
 4. неформальний рівень, який включає фінансову та нефінансову підтримку людей похилого віку в межах родини або громади.

Пенсійну систему слід розглянути як вид демографічних інвестицій ще й тому, що вона визначає якість життя непрацездатного населення. Недостатній розмір пенсійних виплат, неспроможний задовольнити потреби пенсіонерів у повноцінному харчуванні, лікуванні тощо, позбавляє їх можливості вести активний спосіб життя, підтримувати нормальний стан здоров'я й користуватися багатьма соціальними благами, перетворює пенсіонерів на аутсайдерів, що призводить до соціальної напруги. Для попередження бідності серед пенсіонерів та підтримки життєвого рівня після виходу на пенсію в більшості країн встановлюється гарантований мінімальний розмір пенсійної виплати. Такі мінімальні гарантії доходу є основною формою соціальної безпеки людей похилого віку, особливо тих, які за трудового періоду мали низьку заробітну плату або належать до уразливих категорій населення. При цьому матеріальне благополуччя пенсіонерів слід розглядати як необхідну передумову для їх активної участі у громадянській та культурній діяльності, наповнення їх життя соціальним змістом.

Загалом слід наголосити, що в сучасних умовах без гарантій гідного рівня пенсійного забезпечення практично неможливо досягти скорочення смертності та збільшення тривалості життя у працездатному та пенсійному періодах життя.

Наявність у людей похилого віку власного джерела доходів сприяє підвищенню мобільності, тобто є чинником механічного та соціального руху населення. Молоді люди мають можливість більш вільно планувати свій життєвий шлях, здобувати освіту, будувати кар'єру, пізнати світ. Особи старшого віку можуть обирати для проживання на пенсії країну чи певну територію з найбільш привабливими умовами і з огляду на порядок призначення та індексації пенсій, оподаткування доходів, рівень цін тощо. Вочевидь роль пенсійного забезпечення як мітка механічного руху населення дедалі зростатиме з поглибленням інтеграційних процесів.

В Україні історично склалась однорівнева схема пенсійного забезпечення

на засадах солідарності поколінь. Неодмінно високі ставки пенсійних внесків спричиняли додаткове навантаження на економіку. Пенсійні системи удосконалюються в країнах з високорозвиненими суспільними відносинами.

Одним із найважливіших завдань держави є матеріальне забезпечення громадян у старості, в разі постійної втрати годувальника. Таке забезпечення здійснюється шляхом призначення виплати їм пенсій. В Україні нараховується понад 14 млн. пенсіонерів. В Україні визначенні основні напрями реформування системи пенсійного забезпечення, які включають збільшення мінімальних і максимальних пенсій, диференціацію пенсій залежно від стану роботи та заробітної плати, перегляд надбавок до пенсій та пільг, пошук нових джерел та форм пенсійного забезпечення, запровадження системи особистих пенсійних рахунків, створення приватних пенсійних фондів та інші.

З 1 січня 2004 року набрав чинності закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», який передбачає створення в Україні нової пенсійної системи. Нова пенсійна система в Україні передбачає створення трьох рівнів, а саме солідарної системи (першого рівня), обов'язкової накопичувальної системи (другого рівня) та недержавного добровільного пенсійного забезпечення (третього рівня). Перший рівень являє собою солідарну систему пенсійних виплат, внески до якої сплачуватимуть усіма працюючими громадянами країни та їх роботодавцями. Реформа солідарної системи передбачає економічне стимулювання громадян до виходу на пенсію у більш пізньому віці без законодавчого підвищення діючого пенсійного віку.

Суть другого рівня полягатиме у тому, що частина обов'язкових внесків до пенсійної системи накопичуватиметься у єдиному накопичувальному фонді і обліковуватиметься на індивідуальних пенсійних рахунках громадян, які сплачуватимуть такі внески. Ці кошти інвестуватимуться в економіку країни з метою отримання інвестиційного доходу і захисту їх від інфляційних процесів. Другий рівень пенсійного страхування дозволить створити потужне джерело інвестиційних ресурсів для зростання національної економіки, підвищити ефективність управління системою пенсійного забезпечення за рахунок передачі недержавним компаніям функцій управління пенсійними активами.

Добровільна недержавна система пенсійних заощаджень передбачає створювати у вигляді системи добровільного недержавного пенсійного забезпечення за пенсійними схемами з визначеними внесками, які вимагають менших адміністративних витрат. З боку держави буде встановлений суворий контроль за системою державного пенсійного забезпечення.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» 1

січня' 2004 року.

2. Лідія Ткаченко. Вплив демографічних процесів на розвиток системи пенсійного забезпечення в Україні / Вісник пенсійного фонду України / №4 (70) 2008
3. Борецько В. Як зменшити відсоток відрахувань до пенсійного фонду / Економіка України / № 50, 2006 рік ст. 30-35

Annotation: in the article the problem of the pension providing is considered on the modern stage.

Key words: pension providing, pension insurance, pension system, solidarna system, social defence.

УДК 631.153: 304.442

Брусенко М.А., здобувач

ННЦ «Інститут аграрної економіки» УААН

СТРАТЕГІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ СИСТЕМИ ПЛАНУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ АГРОСФЕРИ

Світовий досвід свідчить, що конкурентоспроможність аграрного сектора економіки у значній мірі залежить від дієвості, системи стратегічного планування. В Україні загалом вже розроблені механізми державного планування економічного і соціального розвитку економіки і її аграрного сектора. Розроблені відповідні стратегії розвитку. Але ще треба здійснити стратегізацію державної системи планування національного і галузевого рівнів.

Ключові слова: стратегія, аграрна сфера, програми, соціально-економічний розвиток.

Державна цільова програма (ДЦП) розвитку українського села на період до 2015 року (затверджена постановою Кабінету Міністрів України № 1158 від 19.09.2007 р.) поставила важливі задачі концептуального визначення та моделювання стратегії і трансформаційного розвитку агропромислового потенціалу України на основі запровадження інноваційних управлінських інструментів, впровадження стратегічного плану розвитку аграрного сектора економіки (АСЕ), новітньої системи державного планування, автоматизованої інформаційно-аналітичної системи моніторингу показників соціально-економічного розвитку АСЕ. Тобто наголос зроблено на зростанні рівня